

Τα «ορφανά του πολέμου» μεγάλωσαν

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Η Μαίρη Καρδαρά μιλάει για τη ζωή της και η Gonda Van Steen, συγγραφέας του βιβλίου «Ζητούνται παιδιά από την Ελλάδα - Υιοθεσίες στην Αμερική του Ψυχρού Πολέμου», για τις άγνωστες πτυχές των υιοθεσιών μετά τον πόλεμο

Η υιοθεσία της Μαίρης Καρδαρά και η Gonda Van Steen, συγγραφέας του βιβλίου «Ζητούνται παιδιά από την Ελλάδα. Υιοθεσίες στην Αμερική του Ψυχρού Πολέμου».

Δευτέρα βράδυ στην κατάμεστη αίθουσα των «φίλων του βιβλίου» στο Μέγαρο Μουσικής. Περιμένουμε την παρουσίαση του βιβλίου της καθηγήτριας Νεοελληνικής και Βυζαντινής Ιστορίας - κατόχου της Έδρας Κοραή, καθώς και διευθύντριας του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών στο King's College του Λονδίνου, Gonda Van Steen, που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Ποταμός τον προηγούμενο μήνα. «Ζητούνται παιδιά από την Ελλάδα - Υιοθεσίες στην Αμερική του Ψυχρού Πολέμου».

Ανάμεσα στους ομιλητές η κυρία Μαίρη Καρδαρά, αναπληρώτρια καθηγήτρια και πρόεδρος του τμήματος Πολιτικής Επικοινωνίας του California State University. Όπως ήδη έχουν τονίσει οι ομιλητές που προηγήθηκαν, θα μιλήσει για την εμπειριστατωμένη και αποκαλυπτική έρευνα της Gonda Van Steen η οποία

αποκαλύπτει άγνωστες πτυχές για τις υιοθεσίες που έγιναν στη χώρα μας από το 1948 μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του '60. Όμως η κα Καρδαρά παίρνει τον λόγο και με σπαστά ελληνικά μάς ζητάει συγγνώμη που θα μας διηγηθεί την ιστορία της στα αγγλικά. Ξεκινάει παρουσιάζοντας τον εαυτό της ως μια εν ζωή μαρτυρία. Μας εξηγεί πως είναι η κόρη μιας ανύπαντρης νεαρής μητέρας που εκδιώχθηκε από το χωριό της και τον πατέρα της προκειμένου να μην ντροπιάσει την οικογένειά της με την εγκυμοσύνη της. Το μωρό με αριθμό καταχώρησης 44488 στο Βρεφοκομείο Αθηνών στέκεται μπροστά μας με άσπρα μαλλιά και με εμφανή συγκίνηση μας μιλάει για τη μητέρα που δεν γνώρισε και δεν κατάφερε να προλάβει ζωντανή, όταν ήρθε στην Ελλάδα με σκοπό να ψάξει τις ρίζες της. «Εμείς είμαστε αυτό που κάνουν στα παιδιά όταν υπάρχει πόλεμος, φτώχεια και όταν δεν υπάρχει καμία κοινωνική υπηρεσία να φροντίσει και να στηρίξει τις μητέρες και τα παιδιά τους. Υιοθετήθηκα από Έλληνες της διασποράς και έτσι δεν μου πήραν τη γλώσσα, τον πολιτισμό και τη θρησκεία, όμως μου πήραν τη χώρα μου ή μάλλον πήραν εμένα από τη χώρα μου με μοναδικό διαβατήριο το εισιτήριο χωρίς επιστροφή από τα χέρια της μητέρας μου σε χέρια ξένων».

Την ξανα συνάντησα στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Θεσσαλονίκης και της ζήτησα να μοιραστεί μαζί μας τις λεπτομέρειες της ζωής ενός παιδιού που μεγάλωσε υιοθετημένο, πήρε αγάπη, «τα κατάφερε» όπως θα πει ο κοινωνικός περίγυρος, όμως ζει με ένα «what if» όπως πολύ χαρακτηριστικά είπε η ίδια.

Η Μαίρη Καρδαρά μιλάει για την υιοθεσία της

Ποια είναι η πρώτη σας παιδική ανάμνηση;

Οι πρώτες μου αναμνήσεις είναι από την ηλικία των τριών ετών. Ζούσαμε με τους παππούδες μου Νταν και Μαίρη Δράκος στο Γκάρνι της Ιντιάνα. Αυτοί με έφεραν από την Ελλάδα. Με «επέλεξαν», γνώρισαν τη βιολογική μου μητέρα, με φρόντισαν και με έφεραν στους θετούς μου γονείς. Είχαν πάντοτε το αίσθημα της ευθύνης για εμένα κι εγώ πάντοτε ένιωθα πιο πολύ παιδί τους παρά εγγόνι τους. Θυμάμαι λοιπόν να βρίσκομαι στο σπίτι τους ασφαλής και χαρούμενη. Θυμάμαι επίσης πολλούς Έλληνες συγγενείς να μας επισκέπτονται, θείες, θείοι, ξαδέλφια. Ο Νταν και η Μαίρη ήταν πολύ φιλόξενοι και η γιαγιά ήταν καταπληκτική μαγείρισσα. Το σπίτι τους ήταν κέντρο συνάντησης για φίλους και συγγενείς.

Η Μαίρη Καρδαρά σε ηλικία 10 μηνών με τη θετή της μητέρα Αμαλία

Είχατε λοιπόν ευτυχισμένα παιδικά χρόνια;

Είχα πολύ χαρούμενη παιδική ηλικία. Μεγάλωσα σε μια μεγάλη και δεμένη ελληνική οικογένεια. Είχα ξαδέρφια που τα ένιωθα σαν αδέρφια μου. Γιορτάζαμε όλες τις ελληνικές γιορτές καθώς και τις ονομαστικές. Πήγαινα στο ελληνικό σχολείο, στην εκκλησία και ήμουν μέλος σε πολλές νεανικές ομάδες. Τα καλοκαίρια πήγαινα στην ελληνική κατασκήνωση. Αισθανόμουν όμως ότι μου φέρονταν διαφορετικά. Ήμουν πάντα το κοριτσάκι που είχε έρθει από την Ελλάδα, το υιοθετημένο. Κι ενώ ένιωθα να είμαι μέλος της οικογένειάς μου πάντοτε αισθανόμουν και διαφορετική γιατί όλο και κάποιος θα αναφερόταν στο γεγονός πως είχα έρθει από κάπου αλλού. Η μητέρα μου συνήθιζε να λέει: «Μαίρη, τουλάχιστον ξέρεις καλά πόσο σε θέλουμε μαζί μας». Η φράση αυτή έκρυβε ένα υπονοούμενο πως η βιολογική μου μητέρα δεν με ήθελε. Κι εδώ ακριβώς έχουμε την αρχή του προβλήματος.

Οι παπούδες μου περπατούσαν στους διαδρόμους του βρεφοκομείου την ώρα του μεσημεριανού ύπνου κι εγώ ήμουν το μόνο μωρό που ήταν

ξύπνιο. Κάθε φορά που περνούσαν από την κούνια μου σήκωνα το κεφάλι μου και τους κοιτούσα.

Πότε ακριβώς μάθατε ότι είστε υιοθετημένη;

Μόλις άρχισα να καταλαβαίνω. Μου έλεγαν πάντα μια ιστορία για την υιοθεσία μου: Οι γονείς μου δεν μπορούσαν να κάνουν παιδί και έτσι αποφάσισαν να υιοθετήσουν. Όμως ήθελαν ένα παιδάκι από την Ελλάδα για να είναι Ελληνάκι όπως και αυτοί. Δεν είχαν χρήματα να πάνε οι ίδιοι στην Ελλάδα κι έτσι οι παππούδες μου που θα ταξίδευαν για την Ελλάδα θα τους έφερναν πίσω ένα μωρό. Στο βρεφοκομείο υπήρχαν και δύο και τρία μωρά στην ίδια κούνια. Οι παππούδες μου περπατούσαν στους διαδρόμους του βρεφοκομείου την ώρα του μεσημεριανού ύπνου κι εγώ ήμουν το μόνο μωρό που ήταν ξύπνιο. Κάθε φορά που περνούσαν από την κούνια μου σήκωνα το κεφάλι μου και τους κοιτούσα. Ήθελαν ούτως ή άλλως ένα κοριτσάκι, αλλά βλέποντας πώς τους κοιτούσα θα με έπαιρναν ακόμα και αν ήμουν αγόρι. Μου έλεγαν επίσης πως η βιολογική μου μαμά ερχόταν κάθε μέρα και με τάιζε αλλά δεν μπορούσε να με φροντίσει μόνη της. Ο παππούς μου της υποσχέθηκε ότι θα έχω πολύ καλή φροντίδα στην Αμερική και πως δεν θα την «ενοχλήσει» ποτέ κανείς για το θέμα του μωρού. Μου έλεγαν επίσης πως ο παππούς μου έμαθε πού έμενε ο πατέρας μου και στήθηκε έξω από το σπίτι του για να τον δει. Δεν έχω ιδέα αν κάτι από όλα αυτά είναι αλήθεια, αυτή είναι η ιστορία που μου έλεγαν πάντως.

Η Μαίρη Καρδαρά σε ηλικία 3 ετών

Μου είπατε πως στη σκέψη σας υπάρχει ένα «τι θα μπορούσε να έχει γίνει αν...» που δεν σας αφήνει να ησυχάσετε. Θέλετε να μοιραστείτε μαζί μας τις σκέψεις σας πάνω σε αυτό;

Η μητέρα μου ήταν δεκαοχτώ χρονών, αρκετά μεγάλη δηλαδή για να με φροντίσει εάν στην Ελλάδα υπήρχαν τότε κοινωνικές υπηρεσίες που θα βοηθούσαν μια γυναίκα να κρατήσει και να μεγαλώσει το παιδί της. Χρειαζόταν αγάπη και υποστήριξη. Χρειαζόταν να πάρει μια πραγματική απόφαση. Ήθελε να κρατήσει η ίδια το μωρό; Και αν πράγματι ήθελε, της άξιζε η βοήθεια για να μπορέσει να κάνει κάτι τέτοιο; Αν πάλι δεν ήθελε, θα έπρεπε να απογαλακτιστώ σταδιακά. Ακόμα και στα ζώα φέρονται καλύτερα από ό,τι στις νεαρές εκείνες μητέρες με μωρά. Και τα κουταβάκια ακόμα τα παίρνουν από τις μαμάδες τους αφότου απογαλακτιστούν. Στις μητέρες απλά έπαιρναν τα παιδιά μετά τη γέννα και αυτό το βρίσκω μια απαίσια πρακτική. Επίσης θυμώνω με το γεγονός ότι τότε φέρονταν στους Έλληνες λες και ήταν κακόμοιρα παιδάκια. «Καημένη Ελλαδίτσα», έλεγαν, «που δεν μπορεί να θρέψει τα παιδιά της». Μα και η Ελλάδα μετά από δύο πόλεμους χρειαζόταν να λάβει βοήθεια ουσιαστική για να στηθεί στα πόδια της και να

μεγαλώσει τα παιδιά της. Να τους βρει καλά σπίτια που θα μπορούσαν να δεχτούν τα ορφανά ή να στηρίξει εκείνες τις μητέρες που τα γεννούσαν. Θα μπορούσα να έχω μια καλή ζωή στην Ελλάδα; Και βέβαια! Αν η μητέρα μου είχε λάβει την απαραίτητη υποστήριξη θα μπορούσε να είναι μια τρυφερή μητέρα και να μεγάλωνε ένα χαρούμενο και επιτυχημένο παιδί. Πολλοί επιτυχημένοι άνθρωποι έχουν γεννηθεί κάτω από δύσκολες συνθήκες όπως κι εγώ και τα κατάφεραν.

Τι μάθατε για τη βιολογική σας οικογένεια, όταν αρχίσατε να τους ψάχνετε;

Έψαχνα τη μητέρα μου και ήθελα να έρθω σε επικοινωνία μαζί της πολλά χρόνια. Φέτος πέρασα πεντέμισι μήνες στην Ελλάδα και ήμουν τόσο κοντά στο να την ξαναβρώ. (Πριν από μερικά χρόνια την είχε βρει μια κοινωνική υπηρεσία που

επικοινωνήσε μαζί της αλλά εκείνη δεν ήταν ακόμη έτοιμη να με συναντήσει.) Δυστυχώς όμως έμαθα πως είχε πεθάνει. Η θλίψη μου είναι πολύ βαθιά. Άναψα ένα κερί στη μνήμη της και επικοινωνήσα με τους συγγενείς μου στην Ιντιάνα να φτιάξουν δύο μνημεία. Ένα για την κάθε μου μαμά. Θα επισκεφτώ και τον τάφο της το γρηγορότερο δυνατόν. Πριν από τρεις εβδομάδες συνάντησα τον αδερφό της και τον ανιψιό μου - τους πρώτους μου βιολογικούς συγγενείς που γνώρισα ποτέ. Δεν είχαν ιδέα για εμένα και την ύπαρξή μου. Μου έφεραν μια φωτογραφία της μητέρας μου - κάτι που ήταν πολύ συγκινητικό. Την κοιτάζω και την ξανακοιτάζω και της μοιάζω! Αυτό είναι κάτι εντελώς πρωτόγνωρο για εμένα, να βλέπω και να γνωρίζω κάποιον που είναι πραγματικός, βιολογικός συγγενής μου.

Τι ζητάτε από την ελληνική κυβέρνηση; Τι θεωρείτε ιδανικό ως κίνηση από μέρους της κυβέρνησης προς τα «ορφανά του πολέμου»;

Μπορούμε να αποδείξουμε, η Gonda Van Steen μπορεί να αποδείξει, πως ο καθένας από τα 4.000 τότε παιδιά είναι γεννημένα στην Ελλάδα από Έλληνες γονείς και ότι βγήκαμε από τη χώρα μας. Αυτό είναι γεγονός. Δεν θέλουμε να επαναπατριστούμε αλλά ζητάμε την ελληνική μας ιθαγένεια. Όσοι τουλάχιστον τη ζητάνε. Η συντριπτική πλειοψηφία από εμάς τη θέλει πάρα πολύ. Είναι ζήτημα ταυτότητας. Είμαστε Έλληνες και αγαπάμε τη χώρα μας και ζητάμε την ελληνική ιθαγένεια που χάσαμε. Θα ήθελα ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης καθώς και η Πρόεδρος της Δημοκρατίας να μας το αναγνωρίσουν αυτό. Να αναγνωρίσουν εμάς, τα χαμένα παιδιά που βρεθήκαμε. Να μας καλέσουν σε μια τελετή ειδικά για εμάς όπου θα πάρουμε πίσω τα ελληνικά μας διαβατήρια και την ελληνική μας ιθαγένεια. Υπάρχει ένα κολέγιο στην Αθήνα που ήδη έχει προσφερθεί να φιλοξενήσει αυτή την τελετή. Θα είναι καλό για όλους εμάς αλλά και για την Ελλάδα. Μια μεγαλειώδης χειρονομία που θα διορθώσει μια ιστορία που μας πονάει. Ο κύριος Μητσοτάκης θα ήταν ήρωας εάν μέσα στο 2022 κατάφερνε να φέρει τα μάρμαρα του Παρθενώνα καθώς και τα χαμένα παιδιά, τα «ορφανά του πολέμου» πίσω στην Ελλάδα.

* * *

Η συγγραφέας του βιβλίου «Ζητούνται παιδιά από την Ελλάδα. Υιοθεσίες στην Αμερική του Ψυχρού Πολέμου» Gonda Van Steen μιλάει για θέματα που άπτονται της πολυετούς έρευνάς της.

Η Gonda Van Steen, συγγραφέας του βιβλίου «Ζητούνται παιδιά από την Ελλάδα. Υιοθεσίες στην Αμερική του Ψυχρού Πολέμου»

Κατά τη διάρκεια της έρευνάς σας ποιο στοιχείο από όσα ανακαλύψατε σας φάνηκε το πιο «άδικο» απέναντι στα παιδιά που δόθηκαν για

υιοθεσία;

Στα εννέα χρόνια της έρευνάς μου αυτό που ανακάλυψα στις προσωπικές τους ιστορίες και με έχει ενοχλήσει περισσότερο είναι το εξής: Κάποιοι από τους θετούς γονείς μπήκαν στη διαδικασία να επιλέξουν ένα παιδί και να δώσουν τα χρήματα για την υιοθεσία από την Ελλάδα. Όταν όμως το παιδί έφτασε στο σπίτι τους στις ΗΠΑ για τον ένα ή τον άλλο λόγο δεν ήθελαν το παιδί. Ισχυρίστηκαν ότι τους απογοήτευσε το γεγονός ότι το παιδί που έφτασε σε αυτούς ήταν είτε άρρωστο, είτε αρκετά μεγάλο, πως δεν μιλάει αγγλικά ή δεν εγκλιματίστηκε καλά στην οικογένειά τους κτλ. Υπάρχουν αρκετές τέτοιες περιπτώσεις και τις βρίσκω σπαρακτικές διότι τα παιδιά αυτά βίωσαν μια δεύτερη εγκατάλειψη ενώ ακόμα δεν είχαν ξεπεράσει την πρώτη. Τότε λοιπόν οι θετοί γονείς έκαναν προσπάθεια να επιστέψουν το παιδί στους μεσάζοντες που κανόνισαν την υιοθεσία νιώθοντας απολύτως δικαιολογημένοι για την «επιστροφή»! Είναι λες και κάποιος γυρίζει πίσω ένα «ελαττωματικό προϊόν» στο κατάστημα που έγινε η αγορά και θεωρεί πως δεν υπάρχουν συνέπειες για μια τέτοια πράξη. Η συγκεκριμένη τακτική δεν ήταν πολύ συνηθισμένη αλλά υπήρξαν περιπτώσεις που συνέβη και άφησε μόνιμη πληγή στα παιδιά τα οποία βίωσαν κάτι τέτοιο.

Νιώσατε να εμπλέκεστε προσωπικά όταν συνειδητοποιήσατε ότι φτάνουν σε εσάς αληθινές ιστορίες, αληθινών ανθρώπων, και όχι μόνο στατιστικά στοιχεία;

Εμπλέκομαι προσωπικά σε μεγάλο βαθμό. Καθώς έκανα την έρευνα προσπάθησα να βρω ανθρώπους που σχετίζονται με το θέμα της υιοθεσίας για να τους πάρω συνέντευξη. Από το 2018 αυτή η διαδικασία έχει αντιστραφεί και πολλοί

υιοθετημένοι καθώς και οι βιολογικές τους οικογένειες με έχουν πλησιάσει οι ίδιοι με τις δικές τους ερωτήσεις. Προσπαθώ να βοηθήσω σε όσα θέματα μπορώ. Υπάρχουν όμως ακόμα οι περιπτώσεις στις οποίες κάποια ζευγάρια ενημερώθηκαν πως το νεογέννητό τους πέθανε στο μαιευτήριο αμέσως μετά τη γέννηση - κυρίως σε περιστατικά πρόωρων τοκετών. Αργότερα τα ζευγάρια ανακάλυψαν ότι δεν υπήρχε καταγραφή θανάτου του βρέφους ούτε τους δόθηκε πιστοποιητικό θανάτου. Αυτά τα περιστατικά «στοίχειωσαν» τις οικογένειες με το ερώτημα αν όντως το βρέφος πέθανε ή «εξαφανίστηκε». Και αν συνέβη το δεύτερο τότε πού βρίσκεται το παιδί; Πίστευα πως τέτοια περιστατικά δεν μπορεί να ήταν συχνά, όμως όντως έχουν συμβεί. Δυστυχώς δεν υπάρχουν αρχεία να ανατρέξει κανείς και να ψάξει τι έχει γίνει. Σε αυτές τις περιπτώσεις προτείνω στις οικογένειες να κάνουν τεστ DNA αλλά κάποιος πρέπει να είναι πολύ τυχερός για να βρει ταύτιση DNA με συγγενείς του. Για πολλές ελληνικές οικογένειες ένα τέτοιο μυστήριο θα μείνει για πάντα άλυτο.

Πηγή: Μαίρη Καρδαρά, athensvoice.gr,